

HORIZONTĀLO NOLĪGUMU GRUPU ATBRĪVOJUMA REGULU UN HORIZONTĀLO NOLĪGUMU PAMATNOSTĀDŅU PĀRSKATĪŠANA: PĀRSKATS PAR GALVENAJĀM IEROSINĀTAJĀM IZMAIŅĀM

1. IEVADS

- (1) Komisija 2022. gada 1. marts, rīkojot apspriešanos ar ieinteresētajām personām, publicēja projektu pārskatītajai grupu atbrīvojuma regulai par pētniecības un izstrādes nolīgumiem ("PINGAR"), projektu pārskatītajai grupu atbrīvojuma regulai par specializācijas nolīgumiem ("specializācijas nolīgumu GAR"), kuras kopā dēvē par "HNGAR", un projektu tās papildinošajām pamatnostādnēm par horizontālās sadarbības nolīgumiem ("horizontālo nolīgumu pamatnostādnes"). HNGAR piemērošanas termiņš beidzas 2022. gada 31. decembrī.
- (2) Konkurencei labvēlīga horizontālā sadarbība to pētniecības un izstrādes nolīgumu un specializācijas nolīgumu veidā, uz kuriem attiecas HNGAR, ir būtiska, lai īstenotu digitālo un zaļo pārkārtošanos, un var veicināt iekšējā tirgus noturību. HNGAR nosaka, ka pētniecības un izstrādes nolīgumi un specializācijas nolīgumi, kas atbilst konkrētiem nosacījumiem, ir atbrīvoti no Līguma 101. panta 1. punkta piemērošanas, jo tiek pieņemts, ka tie atbilst Līguma 101. panta 3. punktā noteiktajām atbrīvojuma prasībām. Tādēļ HNGAR izveido drošības zonu šo kategoriju nolīgumiem.
- (3) Horizontālo nolīgumu pamatnostādnēs ir sniegti norādījumi par to, kā interpretēt un piemērot HNGAR un kā attiecīgās puses pašas var novērtēt, vai pētniecības un izstrādes nolīgumi un specializācijas nolīgumi, kā arī citādi horizontālās sadarbības nolīgumi, kuriem HNGAR nepiešķir atbrīvojumu, atbilst Līguma 101. panta 1. un 3. punktam. Tie ietver iepirkuma, komercializācijas, standartizācijas un standarta noteikumu nolīgumus, kā arī vispārīgāk — informācijas apmaiņu.
- (4) Apspriešanās mērķis ir vākt ieinteresēto personu atsauksmes par ierosināto i) pārskatīto HNGAR projektiem un ii) pārskatīto horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektu. Ierosināto izmaiņu mērķis ir risināt 2021. gada 6. maijā publicētajā Komisijas dienestu darba dokumentā izklāstītajā izvērtējumā konstatētās problēmas¹.
- (5) Izvērtējums liecina, ka HNGAR un horizontālo nolīgumu pamatnostādnes atvieglo uzņēmumu sadarbību tādos veidos, kas ir ekonomiski vēlamī un nerada nelabvēlīgu ietekmi konkurences politikas ziņā. Tās veicina konkurenci un sniedz uzņēmumiem juridisko noteiktību horizontālās sadarbības nolīgumu koncepcijas izstrādē un to īstenošanā. HNGAR un horizontālo nolīgumu pamatnostādnes ir arī izpildījušas uzdevumu vienkāršot Komisijas, valstu konkurences iestāžu (VKI) un valstu tiesu veikto administratīvo uzraudzību.
- (6) Tomēr izvērtējums liecina arī, ka HNGAR un horizontālo nolīgumu pamatnostādnes nav pilnībā pielāgotas pēdējo desmit gadu norisēm tautsaimniecībā un sabiedrībā, piemēram, digitalizācijai un ilgtspējas mērķu sasniegšanai. Uzņēmumi uzskata, ka daži HNGAR noteikumi ir neelastīgi un sarežģīti, savukārt citi — neskaidri un grūti interpretējami. Tie atzīst, ka horizontālo nolīgumu pamatnostādņu nodrošinātais juridiskās noteiktības līmenis dažādu veidu horizontālās sadarbības nolīgumiem, ko tās aptver, nav vienāds.

¹ Sk. Komisijas dienestu 2021. gada 6. maija darba dokumentu *Evaluation of the Horizontal Block Exemption Regulations*, SWD(2021)103 final, https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-05/HBERs_evaluation_SWD_en.pdf

- (7) Kopš 2021. gada jūnijā tika sākts ietekmes novērtēšanas posms², Komisija ir apkopojusi papildu pierādījumus par jomām, kurās vajadzīgi uzlabojumi. Tā rīkoja atklātu sabiedrisko apspriešanu un vairākas apspriešanās ar mērķgrupām par konkrētu veidu horizontālās sadarbības nolīgumiem. Komisija organizēja arī seminārus ieinteresētajām personām un pasūtīja piecus ietekmes novērtējuma atbalsta pētījumus. Apspriežoties ar ieinteresētajām personām un VKI, tika vākti papildu pierādījumi. Pārskatīto HNGAR projektos un horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektā ir ņemti vērā visi līdz šim savākie pierādījumi. Šo projektu sabiedriskā apspriešana ir Komisijas veiktās faktu konstatēšanas neatņemama sastāvdaļa. Tajā gūtās atziņas tiks izmantotas ietekmes novērtējumā, uz kura pamata tiks sagatavota pārskatīto HNGAR un pārskatīto horizontālo nolīgumu pamatnostādņu galīgā redakcija.
- (8) Šajā paskaidrojumā ir izklāstītas galvenās ar pārskatīto HNGAR un horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektiem ierosinātās izmaiņas pa nolīgumu veidiem un paskaidrots, kā ar šīm izmaiņām plānots risināt izvērtējumā konstatētās problēmas un tādējādi veicināt HNGAR un horizontālo pamatnostādņu uzdevumu izpildi.

2. PĒTNIECĪBAS UN IZSTRĀDES NOLĪGUMI: IZMAIŅAS, KAS IEROSINĀTAS PĀRSKATĪTĀS PINGAR PROJEKTĀ UN HORIZONTĀLO NOLĪGUMU PAMATNOSTĀDŅU PAPILDINOŠAJĀ NODAĻĀ

- (9) Izvērtējums liecina, ka PINGAR teksts nav pietiekami pielāgots nolīgumiem par jaunu produktu, tehnoloģiju un procesu izstrādi un par pētniecības un izstrādes centieniem, kas galvenokārt vērsti uz konkrētu mērķi vai uzdevumu (tā dēvētie “pētniecības un izstrādes nozarojumi”). Lai nodrošinātu nepārtrauktu un efektīvu konkurences aizsardzību, pārskatītās PINGAR projektā ierosināts vairs nepiemērot atbrīvojumu šādiem nolīgumiem, ja papildus pētniecības un izstrādes nolīguma pušu pētniecības un izstrādes centieniem paliktu mazāk nekā trīs šiem pušu centieniem līdzvērtīgi konkurējoši pētniecības un izstrādes centieni.
- (10) Lai uzņēmumiem atvieglotu ar pētniecības un izstrādes nolīgumiem saistīto sadarbību, lai nodrošinātu pienācīgu juridisko noteiktību un vienkāršotu administratīvo uzraudzību, pārskatītās PINGAR projektā ir ierosināts arī:
- a. vienkāršot labvēlības perioda piemērošanu gadījumā, kad tirgus daļas pārsniedz atbrīvojumam noteikto robežlielumu;
  - b. pievienot dažas jaunas definīcijas un precizēt esošo definīciju formulējumu;
  - c. tirgus daļas — atkarībā no tirgus — aprēķināt, pamatojoties uz iepriekšējo kalendāro gadu vai uz iepriekšējo triju gadu vidējo vērtību (saskaņā ar pašreizējo PINGAR aprēķina pamatā ir tikai iepriekšējais kalendārais gads);
  - d. nedaudz mainīt “potenciālo konkurentu” definīciju, lai svītrotu atsauci uz nelielu, bet pastāvīgu cenu kāpumu;
  - e. ieviest atsaukšanas pantu, kura pamatā ir esošais PINGAR apsvērumos lietotais formulējums.
- (11) Turklāt pārskatīto horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektā ir ierosināta jauna iedaļa, kurā izskaidrots, kā piemērot PINGAR, un kuras mērķis ir palīdzēt

---

² Sākotnējais ietekmes novērtējums, kas tika publicēts 2021. gada 7. jūnijā, pieejams šeit: https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-06/HBERs_inception_impact_assessment.pdf

uzņēmumiem izprast, kā minētā regula darbojas, un dažādos regulā izmantotos jēdzienus un definīcijas.

3. SPECIALIZĀCIJAS NOLĪGUMI: IZMAIŅAS, KAS IEROSINĀTAS PĀRSKATĪTĀS SPECIALIZĀCIJAS NOLĪGUMU GAR PROJEKTĀ UN HORIZONTĀLO NOLĪGUMU PAMATNOSTĀDŅU PAPILDINOŠAJĀ NODAĻĀ

- (12) Lai mazinātu izvērtējumā uzsvērtu nenoteiktību attiecībā uz specializācijas nolīgumu GAR piemērošanas jomu, pārskatītās specializācijas nolīgumu GAR projektā ir ierosināts paplašināt “vienpusējas specializācijas nolīgumu” definīciju, attiecinot to uz vairāk nekā divām pusēm (pašreizējā specializācijas nolīgumu GAR attiecas tikai uz nolīgumiem starp divām pusēm). Turklāt pārskatīto tekstu projektos ir ierosināts, ka horizontālie apakšnolīgumi, turklāt ne tikai tie, kuru mērķis ir paplašināt ražošanu, parasti var gūt labumu no horizontālo nolīgumu pamatnostādņēs paredzētās drošības zonas.
- (13) Pārskatītās specializācijas nolīgumu GAR projektā un pārskatīto horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektā ierosināto papildu izmaiņu mērķis ir atvieglot uzņēmumiem sadarbību, kas saistīta ar specializācijas nolīgumiem, nodrošināt pienācīgu juridisko noteiktību un vienkāršot administratīvo uzraudzību. Tālab pārskatīto specializācijas nolīgumu GAR projektā ir ierosināts:
- a. vienkāršot labvēlības perioda piemērošanu gadījumā, kad tirgus daļas pārsniedz atbrīvojumam noteikto robežlielumu;
  - b. pievienot dažas jaunas definīcijas un precizēt esošo definīciju formulējumu;
  - c. tirgus daļas — atkarībā no tirgus — aprēķināt, pamatojoties uz iepriekšējo kalendāro gadu vai uz iepriekšējo triju gadu vidējo vērtību (saskaņā ar pašreizējo GAR aprēķina pamatā ir tikai iepriekšējais kalendārais gads);
  - d. nedaudz mainīt “potenciālo konkurentu” definīciju, lai svītrotu atsauci uz nelielu, taču pastāvīgu cenu kāpumu;
  - e. ieviest atsaukšanas pantu, kura pamatā ir esošais specializācijas nolīgumu GAR lietotais formulējums;
  - f. skaidrāk izteikt, kā tirgus daļas robežlielums tiek piemērots nolīgumiem, kas attiecas uz starppatēriņa produktiem.
- (14) Turklāt pārskatīto horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektā ir ierosināti:
- a. jauna iedaļa, kurā izskaidrots, kā piemērot specializācijas nolīgumu GAR, un kuras mērķis ir palīdzēt uzņēmumiem izprast, kā minētā regula darbojas, un dažādos regulā ieviestos jēdzienus un definīcijas, kā arī
  - b. norādījumi par tīkla koplietošanas nolīgumiem kā konkrētu piemēru ražošanas nolīgumiem, kuri ietver pakalpojumus.

4. GALVENĀS IEROSINĀTĀS IZMAIŅAS CITĀS HORIZONTĀLO NOLĪGUMU PAMATNOSTĀDŅU NODAĻĀS

4.1. Horizontālo nolīgumu pamatnostādņu ievads

- (15) Pārskatīto horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektā ievadnodaļā ir ierosināti:

- a. pārstrukturēšana ar mērķi nodrošināt loģiskāku plūsmu un arī atspoguļot to, ka ir pievienota nodaļa par ilgtspējas nolīgumiem. Lai nodrošinātu saskaņotību, nodaļa ir saskaņota ar vertikālo nolīgumu pamatnostādņu projektu;
- b. papildu norādījumi ar nolūku palīdzēt uzņēmumiem veikt to savu nolīgumu pašnovērtējumu, uz kuriem attiecas Līguma 101. panta 1. punkts, jo īpaši attiecībā uz:
  - i. horizontālās sadarbības nolīgumu smaguma centra noteikšanu;
  - ii. galvenajiem jēdzieniem (uzņēmums, uzņēmumu apvienība, saskaņota darbība u. c.) — saskaņā ar attiecīgo judikatūru;
  - iii. 101. panta 1. punkta piemērošanu kopuzņēmumiem un to mātesuzņēmumiem — atspoguļojot judikatūras attīstību;
- c. papildu norādījumi par ierobežojumiem mērķa un seku dēļ — iekļaujot jaunāko judikatūru.

4.2. Kopīga iepirkuma nolīgumi (4. nodaļa)

(16) Lai turpinātu pildīt izvirzītos uzdevumus, nodaļā par kopīga iepirkuma nolīgumiem ir ierosināts:

- a. veikt nelielu pārstrukturēšanu, lai atvieglotu pašnovērtējumu;
- b. izdarīt papildu precizējumus par kopīga iepirkuma darījumu veidiem, tieši norādot, ka nodaļa attiecas uz visām nozarēm. Bez tam ir precizēts, ka norādījumi attiecas ne tikai uz faktiskiem kopīgiem iepirkumiem, bet arī uz kopīgām sarunām (tostarp ar *SEP* licences licenciātiem);
- c. paplašināt norādījumus par 101. panta 1. punktā noteiktajiem ierobežojumiem *mērķa dēļ*, precizējot atšķirību starp pircēju kartējiem un kopīga iepirkuma nolīgumiem;
- d. atjaunināt norādījumus par ierobežojumiem *seku dēļ* un pievienot atsauci uz judikatūru, norādot, ka uz konkrētiem līguma noteikumiem var neattiekties LESD 101. panta 1. punkts, ja tas ir objektīvi nepieciešams kopīgajam iepirkuma darījumam;
- e. izdarīt precizējumu par iespējamu augšupēju kaitējumu piegādātājiem un izklāstīt apstākļus, kuros ir mazāk iespējama zemāku cenu pārņemšana uz patērētājiem; sniegt skaidrojumu par draudiem, kas saistīti ar sarunām (un par to, ka būtu jānovērtē arī to sekas);
- f. sniegt sīkākus skaidrojumus iedaļā par novērtējumu, ko, ievērojot 101. panta 3. punktu, veic attiecībā uz pārņemšanu uz patērētājiem.

4.3. Komercializācijas nolīgumi (5. nodaļa)

(17) Lai turpinātu pildīt izvirzītos uzdevumus, pārskatīto horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektā nodaļā par komercializācijas nolīgumiem ir ierosināti:

- a. papildu norādījumi par konkrētiem noteikumiem, kas attiecas uz lauksaimniecības produktu komercializācijas nolīgumiem;
- b. papildu norādījumi par galvenajiem riskiem, kas saistīti ar izlaides ierobežošanu komercializācijas nolīgumos;
- c. sīkāki precizējumi par skartajiem tirgiem un konkurenci ierobežojošām sekām;
- d. īpaša sadaļa par piedāvājumu iesniedzējiem konsorcijiem, jo īpaši par tādu konsorciju nolīgumu novērtēšanu, kurus slēdz puses, kas varētu piedalīties konkursos patstāvīgi, un analīzi, kas jāveic šādos gadījumos.

4.4. Informācijas apmaiņa (6. nodaļa)

(18) Lai turpinātu pildīt izvirzītos uzdevumus, pārskatīto horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektā nodaļā par informācijas apmaiņu ir ierosināti:

- a. jauna struktūra pašnovērtējuma atvieglošanai;
- b. ievadā — papildu norādījumi par dažādiem informācijas apmaiņas veidiem, ieskaitot dažādus datu kopīgošanas veidus;
- c. ievadā — papildu norādījumi par informācijas apmaiņu saistībā ar iegūšanu un par informācijas apmaiņu, kas izriet no (ES) regulatīvajām iniciatīvām;
- d. iedaļā par novērtējumu, ko veic, ievērojot Līguma 101. panta 1. punktu, — komerciāli sensitīvas informācijas sākotnēja identifikācija. Arī šī iedaļa ir paplašināta, iestrādājot tajā jaunāko judikatūru par tā dēvētajiem pārkāpumiem mērķa dēļ;
- e. papildu norādījumi par daudziem pašnovērtējumam būtiskiem jēdzieniem, jo īpaši jēdzienu "patiesi publiska informācija / patiesi publiski dati", par informācijas/ datu apkopojumu, informācijas vecumu, vienpusēju informācijas atklāšanu, netiešu informācijas apmaiņu (aptverot rumbas un spieķu scenārija koordinātorus un koordinētājas trešās personas), un atsaucis uz jaunāko judikatūru;
- f. jaunas iedaļas ar norādījumiem par pasākumiem, kas veicami, lai ierobežotu/kontrolētu to, kā tiek izmantoti dati, un par piekļuvi savāktajai informācijai.

4.5. Standartizācijas nolīgumi (7. un 8. nodaļa)

(19) Lai turpinātu pildīt izvirzītos uzdevumus, pārskatīto horizontālo nolīgumu pamatnostādņu projektā nodaļā par standartizācijas nolīgumiem ir ierosināts ieviest:

- a. lielāku elastību seku analīzē, noteiktos apstākļos pieļaujot ierobežotāku līdzdalību standarta izstrādē;
- b. prasību atklāt konkrētāku informāciju un pieņemt vispārīgas informācijas atklāšanu kā izņēmumu / mazāk efektīvu veidu, kā izpildīt abus uzdevumus, proti, nodrošināt i) standartā iekļaujamās tehnoloģijas apzinātu izvēli un ii) faktisku piekļuvi standarta rezultātam;
- c. atsauci uz to, ka standarta izstrādes nolīgumi, kas paredz, ka visi intelektuālā īpašuma tiesību turētāji *ex ante* atklāj maksimālo uzkrāto autoratlīdzības likmi, principā neierobežos konkurenci 101. panta 1. punkta nozīmē;
- d. papildu elementus, kas izmantojami, lai novērtētu, vai ierosinātā licences maksa ir taisnīga, samērīga un nediskriminējoša (*FRAND*);
- e. kopīgā iepirkuma nodaļā — atsaucis uz attiecīgo satvaru licencēšanas sarunu grupu novērtēšanai;
- f. esošās nodaļas sadalīšanu divās nodaļās: par standartizācijas nolīgumiem (7. nodaļa) un par standarta noteikumiem (8. nodaļa).

4.6. Ilgtspējas nolīgumi (9. nodaļa)

(20) Horizontālo nolīgumu pamatnostādņēs ir ierosināts ieviest nodaļu par ilgtspējas nolīgumiem. Nodaļā ir ierosināta ilgtspējas nolīgumu definīcija un izskaidrots, kādos gadījumos šādi nolīgumi neietilpst 101. panta 1. punkta piemērošanas jomā. Nodaļā ir arī ierosināti norādījumi par to, kā tiks novērtēti ilgtspējas nolīgumi, kas ietilpst minētā

noteikuma piemērošanas jomā un var pretendēt uz individuālu atbrīvojumu saskaņā ar 101. panta 3. punktu.

- (21) Ierosināts īpašu uzmanību pievērst nolīgumiem, kuros noteikti ilgtspējas standarti, jo sadarbība ilgtspējas uzdevumu izpildē, visticamāk, galvenokārt tiks īstenota šādu nolīgumu veidā un ilgtspējas standarti atšķiras no 7. nodaļā aplūkotajiem tehnoloģisko standartu veidiem.

***